

Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının Ağır ve Çoklu Yetersizliği Olan Çocuklara İlişkin Metaforik Algıları

Pre-service Special Education Teachers' Metaphorical Perceptions of Children with Severe and Multiple Disabilities

Sevil Filiz, Derya Uyar, Pınar Şafak

Yazar Bilgileri

Sevil Filiz

Doç. Dr., Gazi Üniversitesi,
Eğitim Bilimleri,
sevilb@gazi.edu.tr

Derya Uyar

Öğretmen, MEB,
deryauyar85@hotmail.com

Pınar Şafak

Prof. Dr., Gazi Üniversitesi,
Özel Eğitim,
apinar@gazi.edu.tr

ÖZ

Mevcut araştırmada, özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik metaforik algıları incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) ile desenlenen çalışmanın katılımcılarını Türkiye genelindeki farklı üniversitelerde özel eğitim öğretmenliği lisans programlarına devam eden 133 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma verileri, gerekli etik izinler alınarak 12 gün süresince elektronik ortamda toplanmıştır. Çevrim içi anket aracılığı ile elde edilen veriler, nitel araştırma analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Çalışmanın sonucunda, öğretmen adayları tarafından toplam 76 farklı metafor geliştirilmiştir. Söz konusu metaforlar sekiz kategoriye ayrılarak ele alınmıştır. Bu kategoriler 1) karmaşıklık, 2) değerlilik, 3) gizemlilik, 4) farklılık, 5) zorluk, 6) gelişebilirlik, 7) saflık/masumluk ve 8) diğer olarak belirlenmiştir. Özel eğitim öğretmen adayları genel olarak ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için olumlu metaforlar üretmiş ve söz konusu kavrama yönelik tanım özelliklerine vurgu yapan metaforlar tercih etmişlerdir. Araştırma bulguları alanyazın çerçevesinde tartışılarak öğretmen yetiştirme uygulamalarına ve ileriye dönük araştırma önerilerinde bulunulmuştur.

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar
Metafor
Öğretmen adayları

Keywords

Children with severe and multiple disabilities
Metaphor
Pre-service teachers

Makale Geçmişi

Geliş: 03.08.2023
Kabul: 12.02.2024

ABSTRACT

In the current study, pre-service special education teachers' metaphorical perceptions of children with severe and multiple disabilities were examined. The participants of the study, which was designed with phenomenology, one of the qualitative research methods, consisted of 133 pre-service teachers attending special education undergraduate programs in different universities across Türkiye. The research data were collected electronically for 12 days after obtaining the necessary ethical permissions. The data obtained through an online questionnaire were analyzed using content analysis, one of the qualitative research analysis techniques. As a result of the study, a total of 76 different metaphors were developed by pre-service teachers. These metaphors were divided into eight categories. These categories were 1) complexity, 2) preciousness, 3) mysteriousness, 4) difference, 5) difficulty, 6) developability, 7) purity/innocence and 8) other. Pre-service special education teachers generally produced positive metaphors for children with severe and multiple disabilities and preferred metaphors that emphasized the definition characteristics of the concept in question. The findings of the research were discussed within the framework of the literature, and suggestions were made for teacher training practices and future research.

Makale Türü

Araştırma

Önerilen Atıf

Filiz, S., Uyar, D. & Şafak, P. (2024). Özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara ilişkin metaforik algıları. *TEBD*, 22(1), 157-185. <https://doi.org/10.37217/tebd.1336884>

Giriş

Ağır ve çoklu yetersizlik, içerisinde iki farklı terimi barındırmaktadır. Söz konusu bu iki terimin bilinmesi, ağır ve çoklu yetersizliğin daha net anlaşılmasını sağlamaktadır. Ağır düzeyde yetersizlik; kişisel, sosyal, öğrenme, uyum becerilerinde ya da duyuşsal ve fiziksel gelişimde gerilikleri olma (Kennedy, 2004; Westling ve Fox, 2000), kendini gerçekleştirmek için yoğun özel eğitime, sosyal, psikolojik ve tıbbi hizmetlere ihtiyaç duyma (Individuals with Disabilities Education Act [IDEA], 2004) durumudur. Çoklu yetersizlik ise genel olarak birden fazla yetersizliğin eşzamanlı görülmesidir (Akçamete, 1992; Sucuoğlu, 2010; Şafak, 2018). Dolayısıyla tek bir yetersizliği olan bireyler için oluşturulan özel eğitim hizmetlerinden yararlanamama, özel yetişmiş eğitim personeline ve ayrı bir öğretim programı ile uyarlamalara (Şafak, 2018), ayrıca özel sağlık hizmetlerine ve yoğun desteğe ihtiyaç duyma (Orelve ve Sobsev, 1996) durumudur. Ağır düzeyde yetersizlik terimi; birden fazla ya da tek bir yetersizlikten ağır düzeyde etkilenmiş olmayı ifade etmesi nedeniyle ağır düzeyde yetersizlikle birlikte çoklu yetersizliği de kapsamaktadır (Cavkaytar ve Diken, 2005).

Ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar birbirlerinden farklı yetersizliklere sahip olabildikleri gibi, sahip oldukları yetersizlikten/yetersizliklerden etkilenme dereceleri de birbirlerinden farklı olabilmektedir. Dolayısıyla söz konusu çocukların bireysel farklılıkları oldukça fazladır. Ancak genel olarak ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar bilişsel, sosyal, motor, iletişim gibi pek çok beceride güçlük çekmektedirler (Beukalman ve Mirenda, 2007; Şafak, 2018; Westling ve Fox, 2000). Akranlarına göre geç öğrenme söz konusudur (Siegel-Causey ve Wetherby, 1993; Şafak, 2018). Gözleyerek, keşfederek ya da tesadüfi öğrenme becerilerinde sınırlılık yaşamaktadırlar (Şafak, 2018; Westling ve Fox, 2000); çevresel uyaranlar (yüksek ses, görsel karışıklıklar, çevresel sesler) nedeniyle dikkatleri kolayca dağılabilmektedir. Ayrıca dikkat sağlama için verilen ipuçlarını anlama ve yorumlamada da güçlük yaşayabilmektedirler (Şafak ve Yürekli, 2020). Ek olarak, ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar kendi davranışlarını yönetme, düzenleme ve değerlendirmede sorunlar yaşamaktadırlar (Şafak, 2018; Westling ve Fox, 2000). Bu çocukların en önemli ortak özelliklerinden biri de iletişim sorunlarının olmasıdır. Ağır ve çoklu yetersizliği olan bazı çocuklar söylenenleri anlıyor gibi görünmekte ancak anlayamamakta ya da kendisine söylenenlere karşı tamamen tepkisiz kalabilmektedir (Rowland, 2009; Rowland ve Schweigert, 2005). Bazıları ise hiç konuşamamakta (Rowland, 2011; Rowland ve Schweigert, 2005) ve bazen de kendilerini yoğun davranış problemleriyle ifade etmeye çalışmaktadırlar. Bazıları konuşabilmekte ancak konuşma anlaşılabilirliği düşük olabilmektedir (Nakken ve Vlaskamp, 2007). Sözlü dil güçlükleri olan bazı çocuklar alternatif destekleyici iletişim sistemlerini (ADİS) (semboller, işaretler, teknolojik araçlar vb.) kullanarak iletişim kurmaktadırlar (Beukalman ve Mirenda, 2007; Downing, 2005; Siegel-Causey ve Bashinski, 1997; Şafak, 2018; Şafak ve Uyar, 2020; Westling ve Fox, 2000).

Türkiye’de ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar ayrı eğitim ortamlarında (Çitil, 2021), özel eğitim öğretmenleri tarafından eğitim almaktadırlar. Bu eğitim ortamlarında üniversitelerin eğitim fakültelerinde özel eğitim öğretmenliği bölümlerinden mezun olan veya Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından düzenlenen özel eğitim öğretmenliği sertifika kurslarını tamamlayan ücretli öğretmenler ve alan değiştiren öğretmenler görev alabilmektedir. Bu kapsamda üniversitelerin özel eğitim öğretmenliği bölümlerinden mezun olan öğretmenler güncel şartlarda lisans sürecinde seçmeli ders olarak bir dönem süresince “Çoklu Yetersizlik ve Eğitimleri” dersini almakta, öğretmen uygulamaları kapsamında ise ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklarla deneyim kazanmaktadırlar. Ancak dersin seçmeli olması nedeniyle tüm özel eğitim öğretmen adayları bu süreçte söz konusu derse alamamaktadırlar. Bununla birlikte, çoklu yetersizlik ve eğitimleri dersini alan her öğretmen adayı öğretmenlik uygulamasında ağır ve çoklu yetersizliği olan çocukların eğitim ortamlarında staj deneyimi edinmemektedir. Başka bir deyişle, ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklarla çalışacak öğretmenler lisans sürecinde bu alana ilişkin ayrı bir eğitim almamakta ve MEB tarafından ayrı standartlar bulunmamaktadır. Ancak alanyazında söz konusu çocuklarla çalışacak öğretmenlerin özel olarak donanım kazanmaları gerektiği vurgulanmaktadır (Şafak, 2018).

Bireylerin bir konu hakkında deneyim yaşama ya da yaşamama, o konuya aşina olma ya da olmama durumları tutumlarını şekillendirebilmektedir. Tutumların gelişebilmesi için ise algılarının bilinmesi gerekmektedir. Nitekim bilinmektedir ki algı, bireylerin tutumlarını ve bakış açısını etkileyen; ayrıca alınan eğitim ve yaşanan deneyimlerden etkilenen önemli bir değişkendir (Bozkuş-Genç, 2021). Öğretmen yetiştirme programlarında her bir öğretmen adayının deneyim ve eğitiminin farklı olabileceği düşünüldüğünde, algılarının da farklılaşabileceği söylenebilmektedir.

Bireylerin kavramlara yönelik duygularını ve düşüncelerini yansıtmaya yollarından biri metaforlardır. Metaforlar; soyut ve/veya karmaşık kavramların daha anlaşılır, açık ve somut bir hale getirilmesi için kullanılan (Döş, 2010; Saban, Saban ve Koçbeker, 2006), böylece duygu ve düşüncelerin ifade edilmesini sağlayan, bir olguyu başka bir olgu ile açıklayan (Gök ve Erdoğan, 2010; Saban, 2008) zihinsel araçlardır (Yob, 2003). Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre de metafor, bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz anlamına gelmektedir (TDK, 2020). Metafor teriminin tanımlarından da anlaşılacağı gibi metaforlar bir kavramı açıklamada söylemleri güçlendirmektedir.

Alanyazında bireylerin çeşitli kavramlara ilişkin metaforik algılarıyla ilgili çalışmalara sıklıkla rastlanmaktadır. Ancak özel eğitim alanında bu çalışmalar oldukça sınırlıdır. Sınırlı olduğu gözlenen bu araştırmalarda genel olarak farklı yetersizlik türlerine ya da özel eğitimde kullanılan bazı kavramlara yönelik metaforik algılarının incelendiği görülmektedir (Ör., Güleç-Aslan, 2014; Impeccoven-Lind, 2004). Güleç-Aslan (2014) zihin engelliler öğretmenliği bölümü son sınıf

öğrencilerinin otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan öğrencilerle deneyimlerini ve algılarını incelemiştir. Araştırmacı, öğretmen adaylarının deneyimleri doğrultusunda bir öğretmen olarak OSB'li öğrencilerle çalışmanın zor olduğunu, ancak meslek olarak birçok olumlu özelliği olan bir algıya sahip olduklarını tespit etmiştir. Shippen, Crites, Houchins, Ramsey ve Simon (2005) öğretmen adaylarının genel eğitim ortamlarındaki özel gereksinimli öğrencilere yönelik algılarını araştırmıştır. Bir ders öncesi ve sonrasında yapılan değerlendirmeler sonucunda, öğretmen adaylarının kaygı ve kabul etme durumlarında farklılıklar gözlemlendiği, ilgili dersin algılarda olumlu etkiye yol açtığı ortaya çıkmıştır. Benzer şekilde Impecoven-Lind (2004) öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilere yönelik algılarını incelediği araştırmasında, öğretmen adaylarının söz konusu öğrencilere yönelik algılarının olumlu olduğunu tespit etmiştir. Tortop, Kandemir, Kaya ve Demir (2015) farklı bölümlerdeki öğretmen adaylarının zihin yetersizliği olan birey kavramına yönelik algılarını incelemiştir. Araştırmacılar, öğretmen adaylarının en fazla “yaşamak için başkalarına muhtaç olma” kategorisinde metafor geliştirdiklerini ortaya çıkarmışlardır. Yakın geçmişte Sardohan-Yıldırım ve Eldeniz-Çetin (2022) özel eğitim öğretmenlerinin çoklu yetersizliği olan öğrencilere yönelik algılarını belirledikleri araştırmalarında; 218 özel eğitim öğretmeni söz konusu öğrencilerle ilgili başkalarına bağımlı olma, yoğun ilgi ve destek gereksinimi, eğitimlerinin iyi planlanması, bireysel farklılık gibi alanlara yönelik metaforlar geliştirmiştir. Bozkuş-Genç (2021) özel eğitim bölümü öğretmen adaylarının yüksek işlevli OSB olan çocuklara ilişkin metaforik algılarını incelemiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının yüksek işlevli OSB olan çocuklara ilişkin 20 metafor geliştirdiğini ve yüksek işlevli OSB olan çocuklara yönelik algılarının olumlu olduğunu tespit etmiştir. Dayı, Açıkgöz ve Elçi (2020) ise güzel sanatlar eğitimi bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilere yönelik metaforik algılarını araştırmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının bahsi geçen öğrencilere yönelik algılarının genelde olumlu olduğunu ve en çok “çiçek” ile “herkes” metaforlarını geliştirdikleri sonucunu elde etmişlerdir.

Alanyazındaki metaforik algılara yönelik araştırmaların varlığı, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının algılarını ortaya koyarak öğretmen yetiştirme programlarının şekillenmesine katkı sağlayıcı ve mevcut eğitim durumunun niteliğine ilişkin fikir verici niteliktedir. Öğretmenlerin/öğretmen adaylarının öğrencilere inanması, onlara olumlu bakış açısıyla yaklaşması, daha istekle çalışmalarını sağlayacağı düşünülmektedir. Algıların olumsuz özellikler taşıması gibi durumlar ise tutumların geliştirilmesine yönelik lisans eğitim programlarının gözden geçirilmesine etki edecektir. Türkiye’de uygulama sürecinde öğretmenlerin ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklarla çalışırken zorlandıkları bilinmektedir (Adıgüzel, Kızır ve Eratay, 2017). Öğretmen adaylarının da bu çocuklara ilişkin algıları ortaya çıkarılarak eğitim sürecinin baştan düşünülmesi sağlanacaktır. Bu nedenle ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik öğretmen adaylarının metaforik algılarının

belirlenmesinin, söz konusu çocukların eğitiminde geleceğe yönelik atılacak adımlar için var olan durum hakkında bilgi verici, betimleyici bir ortam oluşturacağına inanılmaktadır. Bu doğrultuda mevcut araştırmanın amacı, özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik metaforik algılarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır.

1. Özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik geliştirdikleri metaforlar nelerdir?
2. Özel eğitim öğretmen adayları tarafından ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için belirtilen metaforlar ortak özellikleri açısından hangi kategoriler altında toplanmaktadır?
3. Özel eğitim öğretmen adayları tarafından ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için belirtilen metaforların gerekçeleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Mevcut çalışmada, özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik metaforik algılarını belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) kullanılmıştır. Fenomenoloji, bireylerin aşına olduğu ancak ayrıntılı anlayışa sahip olmadıkları olguları araştırmak için kullanılan (Patton, 2002; Yıldırım ve Şimşek, 2011) kişilerin deneyimlerinden yola çıkarak sonuçlara ulaşan bir modeldir. Bu çalışmada da ağır ve çoklu yetersizlik kavramına aşına olduğu bilinen özel eğitim öğretmen adaylarının bilgilerinden ve deneyimlerinden yola çıkılarak sonuca ulaşılmaktadır.

Katılımcılar

Mevcut çalışmada, özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik metaforik algılarını belirlemek amacıyla araştırmanın katılımcılarını Türkiye genelinde üniversitelerin özel eğitim öğretmenliği bölümünde 1, 2, 3 ve 4. sınıfa devam eden gönüllü 133 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örneklem yöntemine göre belirlenmiştir. Patton'a (2002) göre amaçlı örneklemin seçiminde konuyla ilgili daha fazla bilgi edinilebilecek kişileri seçmek temel amaçtır.

Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Cinsiyet		Sınıf Düzeyi				Çoklu Yetersizlik ve Eğitimleri Dersini Alma Durumu		Deneyim Durumu	
Kadın	Erkek	Bir	İki	Üç	Dört	Alan	Almayan	Olan	Olmayan
85	48	23	44	33	33	100	33	108	25

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik metaforik algılarını incelemek amacıyla araştırmacılar tarafından anket formu hazırlanmıştır. Form üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların bilgi sahibi olması amacıyla metafor tanımı, metafora ilişkin olumlu ve olumsuz örnekler bulunmaktadır. İkinci bölümde katılımcıların cinsiyeti, yaşı, devam ettikleri üniversite, sınıf düzeyini, ağır ve çoklu yetersizlik ile ilgili ders alma durumları ve söz konusu çocuklarla deneyimleri olup olmadığını belirlemeye yönelik demografik bilgi soruları yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise anket soruları mevcuttur. Sorular iki tane olup ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara ilişkin metaforları tespit etmeye yöneliktir. Sorular; 1)“Ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar benim için ... gibidir. 2) “Çünkü ... dır.” şeklindedir.

Verilerin Toplanması

Mevcut çalışmada özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik metaforik algılarını incelemek amacıyla veriler metafor tekniği kullanılarak açık uçlu iki sorudan oluşan bir anket formu ile toplanmıştır. Araştırmanın Türkiye genelini kapsamaması, daha fazla katılımcıya ulaşılması ve verilerin kısa sürede toplanması için elektronik ortamda verilerin toplanmasına karar verilmiştir. Hazırlanan anket formu ikinci yazar tarafından Google Forms'a yüklenmiştir. Araştırmacıların kişisel sosyal medya hesapları ve bazı üniversitelerin özel eğitim öğretmenliği bölümü sosyal medya hesapları aracılığıyla veri toplama aracının elektronik bağlantı adresi yaygınlaştırılmıştır. Form bağlantı adresi 2023 Temmuz ayında 12 gün aktiflikten sonra yeterli sayıda katılımcıya ulaşılmasıyla anket erişimi sonlandırılmıştır. Elektronik ortamda bulunan form içeriğine “*Araştırmaya katılmaya gönüllüyüm.*” seçeneği eklenmiştir. Forma ulaşan katılımcıların bu seçeneği işaretlemesi halinde formun içeriğini görerek araştırmaya katılımı mümkün olmuştur. Böylece katılımcıların gönüllülük beyanı edinilmiştir. Elektronik ortamda anket 215 kişi tarafından doldurulmuştur. Her bir katılımcı bir elektronik posta adresi üzerinden anketi bir defa doldurabilmiştir. Doldurulan anketler incelenmiş ve ankete katılan kişilerden özel eğitim öğretmenliği bölümü öğretmen adayı olmayan kişiler olduğu ve metafor olarak kabul edilemeyecek cevapların bulunduğu görülmüştür. Bu nedenle araştırma kapsamına uymayan 82 anket belirlenmiştir. Söz konusu 82 anket araştırmaya dâhil edilmeyerek 133 geçerli anket belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik metaforik algılarını incelemek amacıyla araştırma kapsamında anket formu aracılığıyla elde edilen veriler nitel araştırma analiz tekniklerinden içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi, elde edilen verilerin kavramsallaştırılması, bu kavramların düzenlenmesi ve bu kavramların kategoriler altında belirtilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada anket sonuçlarıyla ortaya

çıkan metaforlar alfabetik olarak sıralanmıştır ve her bir metaforu temsil eden öğretmen adayı sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır. Metaforların ortak özelliklerine göre kategoriler belirlenmiş ve her bir kategori içerisinde yer alan metaforlar gerekçeleriyle, metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ile sunulmuştur.

Öğretmen adaylarının ifade ettiği metaforların analizi ve yorumlanması sürecinde aşağıdaki adımlar izlenmiştir.

1. Öğretmen adaylarının ankette belirgin bir şekilde bir metaforu ifade edip etmediklerine bakılmıştır. Örneğin *“İhtiyacı çoktur. Çünkü yardımsız bir şey yapamaz.”* cevabı kavramın tanımına atıf yapmakta, herhangi bir metaforik ifade içermemektedir.
2. Her bir metaforun *“ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuk”* olgusunu daha iyi anlamaya yardımcı olup olmadığına dikkat edilmiştir. Söz konusu olguyu anlamaya hizmet eden metaforlar analize dâhil edilmiştir. Örneğin *“Sürpriz kutu gibidir. Çünkü içinden nasıl bir cevher çıkacağı belli olmaz.”* cevabı ağır ve çoklu yetersizliği olan çocukların birbirlerinden farklı özellikleri olabileceği olmayabileceği bilgisini öne çıkarmaktadır. Bu yöndeki kararların alınmasında ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için alanyazında yer alan bilgiler göz önünde tutulmuştur.
3. Öğretmen adayları tarafından ifade edilen metafordaki mantıksal dayanak, yani sebepler incelenmiştir. Örneğin *“Bulut gibidir.”* yazan bir öğretmen adayı bu metaforun gerekçesini şöyle açıklamıştır. *“Çünkü ihtiyaçları, duyguları vardır. Onlara yardım etmeliyiz.”* Bu cevaba göre burada bulut metaforu kullanılmıştır ancak gerekçesi mantıksal çerçevede bağlantılı görülmemektedir.
4. Ortak özelliklere sahip olan metaforlar aynı kategori altında toplanmıştır. Örneğin *“gizemlilik”* kategorisi altında yer alan tüm metaforların gerekçeleri benzerdir (örneğin ayak basılmamış ada metaforu için gerekçe olarak *“Öyle bir adanın olduğunu biliyoruz ancak içinde hangi güzelliklerin saklı olduğunu bilmiyoruz.”* ifade edilirken, uzay metaforu için *“Teorik bilgiler dışında bu çocuklarla ilgili çok az şey biliyoruz, farklı bir dünyaları var. Çocukların evrenine inmemiz bu gizemleri çözmemiz gerekiyor.”* gerekçesi sunulmuştur). Bununla birlikte, bir metafor için farklı sebepler sunan öğretmen adaylarının metaforları aynı olsa bile farklı kategorilere alınmıştır. Örneğin *“bilmece”* metaforu hem farklılık kategorisinde hem de zorluk kategorisinde mevcuttur. Çünkü bilmece metaforunu geliştiren öğretmen adaylarından biri gerekçe olarak ağır ve çoklu yetersizliği olan çocukların farklılıklarını temel alırken, diğer öğretmen adayı zorluğunu vurgulamıştır.

İnandırıcılık ve Etik

Bu çalışmada özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik metaforik algılarının incelenmesi sürecinde araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği için araştırmacılar tarafından bir dizi çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmalardan biri, verilerin elektronik ortamda toplanması nedeniyle ortaya çıkabilecek karışıklıkları engellemek amacıyla anket formu erişimi ve verilerin gizliliği ile ilgili gerçekleştirilen uygulamalardır. Bu doğrultuda, anket erişimi her bir elektronik posta adresi kullanıcısı için bir defa ile sınırlandırılmış ve anket aracılığıyla elde edilen veriler şifrelenmiş klasör ile sadece araştırmacılar tarafından görüntülenebilmiştir. Ayrıca araştırma verilerinin güvenilirliği için değerlendirmeciler arası güvenilirlik çalışması gerçekleştirilmiştir. Söz konusu çalışma kapsamında ikinci yazar tarafından analiz edilen verilerin %20'si üçüncü yazar tarafından analiz edilerek değerlendirmeciler arası güvenilirlik hesaplanmıştır. Değerlendirmeciler arası güvenilirlik %90 olarak bulgulanmıştır.

Mevcut araştırmanın başlangıç aşamasından bitiş aşamasına kadar etik unsurlara dikkat edilmiştir. Bu kapsamda araştırmaya katılacak tüm katılımcılardan gönüllük beyanı alınmıştır. Gönüllülük beyanı, elektronik ortamda yer alan anket formuna "Araştırmaya katılmaya gönüllüyüm." ifadesi eklenerek sağlanmıştır. Bu ifadeyi onaylayan katılımcılar anketi görüntüleyebilmiştir. Söz konusu ifade öncesinde, formun giriş bölümünde katılımcılara araştırmanın amacı ve verilerin nasıl toplanacağı gibi konular hakkında bilgiler sunulmuştur. Verilerin analizi sürecinde katılımcıların kimliklerini ortaya çıkaracak herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Araştırmanın etik kurul izni Gazi Üniversitesi Etik Komisyonununun 12.6.2023 tarih ve E-77082166-604.01.02-678631 sayılı kararı ile alınmıştır.

Bulgular

Özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik metaforik algılarına ilişkin bulgular, mevcut çalışmanın araştırma soruları çerçevesinde üç başlık altında ele alınmaktadır.

Öğretmen Adaylarının Ağır ve Çoklu Yetersizliği Olan Çocuklara Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Mevcut çalışmada özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik 76 farklı metafor geliştirdiği bulgulanmıştır. 133 öğretmen adayı tarafından geliştirilen söz konusu 76 metaforun Tablo 2'de alfabetik sıralaması ve her bir metaforu geliştiren öğretmen adayı sayısı ile yüzde bilgileri yer almaktadır.

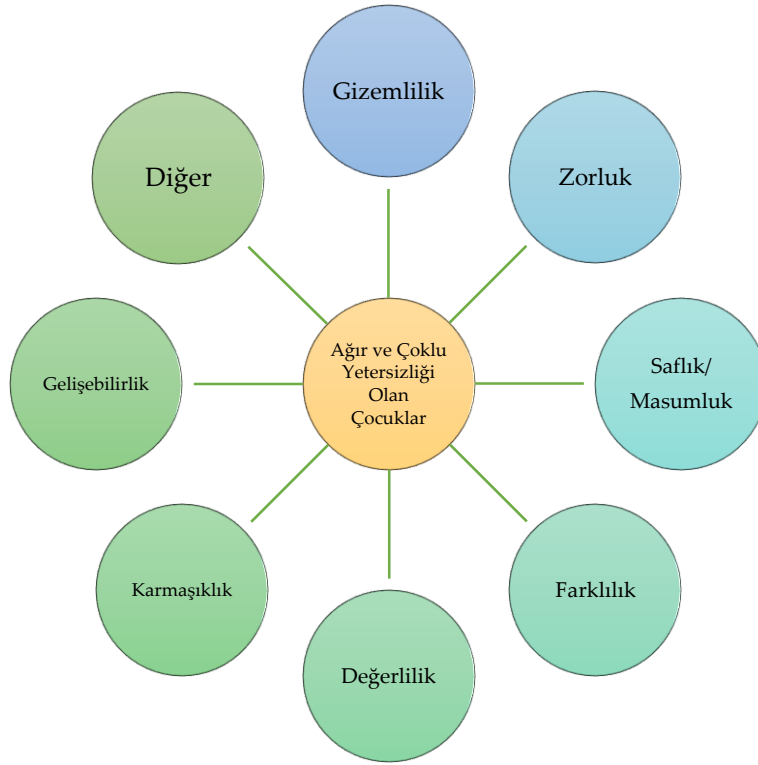
Tablo 2. Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının Geliştirdiği Metaforlar

<i>Metafor</i>	<i>Öğrt. Adayı</i>		<i>Metafor</i>	<i>Öğrt. Adayı</i>		<i>Metafor</i>	<i>Öğrt. Adayı</i>	
	<i>f</i>	<i>%</i>		<i>f</i>	<i>%</i>		<i>f</i>	<i>%</i>
Anahtar	1	0,7	Hazine	1	0,7	Pencere	2	1
Ayakkabı	1	0,7	Hediye	1	0,7	Pitbull	1	0,7
Ayak basılmamış ada	1	0,7	İnci	1	0,7	Puzzle	4	3
Ayrı bir dünya	1	0,7	İpek kumaş	1	0,7	Renk	2	1
Bahçe	3	2	Karadeniz'de yetişen zeytin ağacı	1	0,7	Rubik küp	2	1
Bebek	7	5	Kara kutu	1	0,7	Sandık	2	1
Bilinmezlik	1	0,7	Kasa	1	0,7	Seyahat	1	0,7
Bilmece	2	1	Kaktüs	2	1	Sınav	1	0,7
Bitki	1	0,7	Kapı	1	0,7	Sır	2	1
Bulmaca	4	3	Kayıp hazine sandığı	1	0,7	Sinyali olmayan televizyon	1	0,7
Buzdağının alta kalan kısmı	1	0,7	Kitap	7	5	Sonunda ışık görünmeyen tünel	1	0,7
Civciv	1	0,7	Koala	1	0,7	Sürpriz kutu	1	0,7
Çetrefilli bir yol	1	0,7	Kömür	1	0,7	Sürpriz yumurta	1	0,7
Çiçek	9	6	Kumbara	1	0,7	Tablo	1	0,7
Çöldeki vaha	1	0,7	Kuş	1	0,7	Tarladaki ürünler	1	0,7
Değerli taş	1	0,7	Kutu	14	10	Tohum	3	2
Deniz	1	0,7	Labirent	3	2	Toprak	1	0,7
Dolaşmış zincir	1	0,7	Mahkum	1	0,7	Uzay	1	0,7
Düğüm	1	0,7	Maske	1	0,7	Ulaşılmaz bir dağ	1	0,7
Elektrik ve suyu olmayan bir ev	1	0,7	Melek	7	5	Yaralı kuş	1	0,7
Elmas	4	3	Merdiven	1	0,7	Yavru kedi	1	0,7
Evren	1	0,7	Mücevher	1	0,7	Yıldız	2	1
Gökkuşağı	3	2	Müzik kutusu	1	0,7	Yuvadan uçmayı bekleyen kuş	1	0,7
Gül	3	2	Nar	1	0,7	Zirve	1	0,7
Güneş	1	0,7	Okyanus	2	1			
Harita	1	0,7	Orkide	1	0,7			

Tablo 2 incelendiğinde, özel eğitim öğretmen adayları tarafından ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için en fazla "kutu" metaforunun (f=14) geliştirilmiş olduğu göze çarpmaktadır. Tabloya göre metaforların genellikle birer öğretmen adayı tarafından geliştirildiği öne çıkmaktadır.

Metaforların Ait Olduğu Kategoriler

Özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik geliştirdikleri metaforlar içerdikleri anlamlara göre sekiz kategoriye ayrılmaktadır. Bu kategoriler 1) karmaşıklık, 2) değerlilik, 3) gizemlilik, 4) farklılık, 5) zorluk, 6) gelişebilirlik, 7) saflık/masumluk ve 8) diğerdir. Şekil 1'de öğretmen adayları tarafından geliştirilen metaforların ait olduğu kategoriler bulunmaktadır.

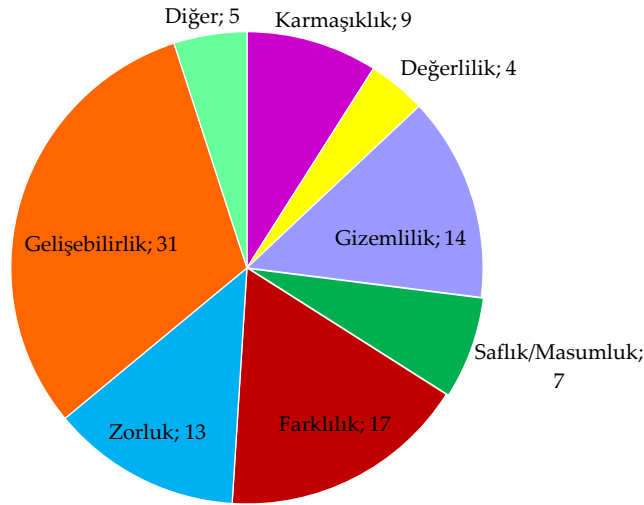
Şekil 1. Özel eğitim öğretmen adayları tarafından geliştirilen metaforların ait olduğu kategoriler

Kategorilere ait açıklamalar şöyledir;

1. Karmaşıklık kategorisi, özel eğitim öğretmen adayları tarafından ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için geliştirilen metaforlardan çocukların yanıltıcı davranışlarını, belirgin olmayan özelliklerini kapsayan metaforlar belirlenerek oluşturulmuştur.
2. Değerlilik kategorisi, özel eğitim öğretmen adayları tarafından ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için geliştirilen metaforlardan çocukların önemli olma, hassas olma özelliklerini kapsayan metaforlar belirlenerek oluşturulmuştur.
3. Gizemlilik kategorisi, özel eğitim öğretmen adayları tarafından ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için geliştirilen metaforlardan çocukların bilinmedik şaşırtıcı özelliklerinin/yeterliliklerinin olması gibi durumları kapsayan metaforlar belirlenerek oluşturulmuştur.
4. Farklılık kategorisi, özel eğitim öğretmen adayları tarafından ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için geliştirilen metaforlardan çocukların bireysel farklılıklarını kapsayan metaforlar belirlenerek oluşturulmuştur.
5. Zorluk kategorisi, özel eğitim öğretmen adayları tarafından ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için geliştirilen metaforlardan çocukların güçlüklerinden kaynaklı zorlu süreçleri ifade eden metaforlar belirlenerek oluşturulmuştur.

6. Gelişebilirlik kategorisi, özel eğitim öğretmen adayları tarafından ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için geliştirilen metaforlardan çocukların geliştirilebilir, öğrenebilir, ilerleyebilir olmaları gibi özellikleri kapsayan metaforlar belirlenerek oluşturulmuştur. Söz konusu kategoride çocukların olumlu ya da olumsuz yönde değiştirilebilir olmalarını içeren metaforlar bir arada yer almaktadır.
7. Saflık/masumluk kategorisi, özel eğitim öğretmen adayları tarafından ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için geliştirilen metaforlardan çocukların temiz, bilgiye hazır olma gibi özelliklerini kapsayan metaforlar belirlenerek oluşturulmuştur.
8. Diğer kategorisi, özel eğitim öğretmen adayları tarafından ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için geliştirilen metaforlardan herhangi bir kategoriye girmeyen, tek kalan ancak metafor olma özelliği taşıyan metaforların bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur.

Özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik geliştirdikleri metaforla oluşturulan kategoriler içerisinde farklı sayıda metafor ve öğretmen adayı sayısı mevcuttur. Söz konusu sekiz kategoride her bir kategoriye ait metafor geliştiren öğretmen adayı yüzdeleri Şekil 2’de yer almaktadır.

Şekil 2. Kategorilere göre metafor geliştiren öğretmen adayı yüzdesi

Şekil 2’ye göre özel eğitim öğretmen adaylarının çoğu (%31) gelişebilirlik kategorisi çerçevesinde metafor geliştirmiştir. Öğretmen adayları en az (%4) değerlilik kategorisi kapsamında metafor oluşturmuştur. Öğretmen adaylarının %5’i tarafından geliştirilen metaforlar ise herhangi bir kategori içerisine alınamayarak diğer kategorisi olarak belirlenmiştir.

Aşağıda yer alan Tablo 3’te her bir kategoride yer alan metaforlar verilmiştir. Buna göre karmaşıklık kategorisinde 9, değerlilik kategorisinde 7, gizemlilik kategorisinde 14, farklılık

kategorisinde 16, zorluk kategorisinde 14, gelişebilirlik kategorisinde 25, saflık/masumluk kategorisinde 4, diğer kategorisinde ise 7 metafor bulunmaktadır. Dolayısıyla en fazla metafor gelişebilirlik, en az metafor ise saflık/masumluk kategorisi içerisinde yer almaktadır.

Tablo 3. Her Bir Kategoride Yer Alan Metaforlar

<i>Karmaşıklık</i>	<i>Değerlilik</i>	<i>Gizemlilik</i>	<i>Farklılık</i>
1. Bilmece	1. Çiçek	1. Ayak basılmamış ada	1. Anahtar
2. Bulmaca	2. Değerli taş	2. Bilinmezlik	2. Ayrı bir dünya
3. Dolaşmış zincir	3. Elmas	3. Buzdağının alta kalan kısmı	3. Bahçe
4. Düğüm	4. Gül	4. Evren	4. Çiçek
5. Güneş	5. İnci	5. Hediye	5. Gökkuşluğu
6. Kapı	6. İpek kumaş	6. Kaktüs	6. Gül
7. Kasa	7. Mücevher	7. Kapı	7. Kara kutu
8. Labirent		8. Kitap	8. Kitap
9. Puzzle		9. Kutu	9. Melek
		10. Maske	10. Nar
		11. Okyanus	11. Pencere
		12. Pencere	12. Renk
		13. Sır	13. Seyahat
		14. Uzay	14. Sürpriz kutu
			15. Sürpriz yumurta
			16. Yıldız
<i>Zorluk</i>	<i>Gelişebilirlik</i>	<i>Saflık/Masumluk</i>	<i>Diğer</i>
1. Bahçe	1. Bahçe	1. Bebek	1. Ayakkabı
2. Bilmece	2. Bebek	2. Çiçek	2. Çöldeki vaha
3. Çetrefilli bir yol	3. Bitki	3. Elmas	3. Koala
4. Deniz	4. Cıvıv	4. Melek	4. Mahkûm
5. Elmas	5. Çiçek		5. Pitbull
6. Gökkuşluğu	6. Elektrik ve suyu olmayan bir ev		6. Yaralı kuş
7. Gül	7. Harita		7. Yuvadan uçmayı bekleyen kuş
8. Kayıp hazine sandığı	8. Karadeniz'de yetişen zeytin ağacı		
9. Kutu	9. Kömür		
10. Labirent	10. Kumbara		
11. Merdiven	11. Kuş		
12. Sınav	12. Kutu		
13. Sonunda ışık görünmeyen tünel	13. Labirent		
14. Ulaşılmaz bir dağ	14. Müzik kutusu		
	15. Orkide		
	16. Pencere		
	17. Rubrik küp		
	18. Sandık		
	19. Sinyali olmayan bir televizyon		
	20. Tablo		
	21. Tarladaki ürünler		
	22. Tohum		
	23. Toprak		
	24. Yavru kedi		
	25. Zirve		

Tablo 3'e göre karmaşıklık kategorisinde özel eğitim öğretmen adayları genellikle çözülmesi/açılması gereken unsurları metafor olarak geliştirmişlerdir. Örneğin bulmaca, puzzle,

labirent gibi metaforlar bu kategoride görülmektedir. Özel eğitim öğretmen adayları değerlilik kategorisinde genellikle insanlar için göz alıcı, kıymetli unsurları metafor olarak üretmişlerdir. Örneğin mücevher, elmas vb. Gizemlilik kategorisine bakıldığında, genellikle insanlar tarafından merak uyandıran unsurlar metafor olarak tercih edilmiştir. Örneğin uzay, hediye, evren. Özel eğitim öğretmen adayları farklılık kategorisinde genellikle insanlar için, içinde farklılıklar barındıran unsurları metafor olarak geliştirmişlerdir. Örneğin sürpriz yumurta, kitap, kara kutu vb. Zorluk kategorisinde ulaşılmaz bir dağ, çetrefilli bir yol, merdiven, labirent gibi insanlar için uğraş gerektiren unsurlara değinmişlerdir. Gelişebilirlik kategorisinde özel eğitim öğretmen adayları genellikle insanlar için yetiştirilen, üretilen, geliştirilen unsurları metafor olarak seçmişlerdir. Örneğin bebek, bahçe, çiçek, yavru kedi gibi. Sıfık/masumiyet kategorisinde özel eğitim öğretmen adayları genellikle insanlar tarafından masumluğu temsil ettiği bilinen unsurları metafor olarak belirtmişlerdir. Örneğin melek, bebek. Diğer kategorisinde ise yaralı kuş, ayakkabı, pitbull gibi birbirinden farklı unsurları metafor olarak kullandıkları göze çarpmaktadır. Genel olarak Tablo 3 incelendiğinde, her bir kategoride farklı sayıda metafor bulunduğu ve bir metaforun farklı kategorilerde yer aldığı dikkat çekmektedir. Örneğin “çiçek” metaforu hem değerlilik hem de sıfık/masumluk kategorisinde mevcuttur.

Metaforların Gerekçeleri

Özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik geliştirdikleri metaforlar her bir kategori altında gerekçeleriyle birlikte ayrı tablolar halinde aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 4’te karmaşıklık kategorisinde yer alan metaforların gerekçeleri ve metaforları geliştiren özel eğitim öğretmen adayı sayısı bulunmaktadır. Aşağıdaki Tablo 4’e göre karmaşıklık kategorisinde katılımcılar tarafından en fazla kişi (4) “bulmaca” metaforunu geliştirmiştir. Diğer metaforlar birer kişi tarafından geliştirilmiştir. Bu kategoride ağır ve çoklu yetersizliği olan çocukların karmaşık davranışlarını ifade etmek isteyerek “bilmece” metaforunu geliştiren öğretmen adayı “Verdikleri tepkilerin sebepleri kolayca anlaşılabilir. Bazen çok derin düşünmek gerekirken bazen cevap burnunuzun ucunda olabiliyor ama göremeyebiliyorsunuz.” gerekçesini ileri sürmüştür.

Tablo 5’te ise değerlilik kategorisinde yer alan metaforların gerekçeleri ve metaforları geliştiren özel eğitim öğretmen adayı sayısı bulunmaktadır. Aşağıdaki Tablo 5 incelendiğinde, değerlilik kategorisinde “elmas” metaforunun iki öğretmen adayı, diğer metaforların birer öğretmen adayı tarafından geliştirildiği görülmektedir.

Tablo 4. Karmaşıklık Kategorisinde Yer Alan Metaforların Gerekçeleri

<i>Kategori</i>	<i>Metafor</i>	<i>Öğrt. Adayı</i>	<i>Gerekçe</i>
Karmaşıklık	Bulmaca	4	Çözmesi anlaması yanıtlaması zor ama eğlenceli bir bulmaca gibi anlamak anlaşmak iletişim kurmak öğretmek zor ama başarılığında tatmin eder.
			Birkaç yönü hakkında bilgim var ama çoğu kısmı bilinmez bir durumdur
			Emek veren herkes o kilidi çözebilir.
			Onları çözebilmek son derece zor ama keyifli.
	Bilmece	1	Verdikleri tepkilerin sebepleri kolayca anlaşılabilir. Bazen çok derin düşünmek gerekirken bazen cevap burnunuzun ucunda olabiliyor ama göremeyebiliyorsunuz.
	Dolaşmış zincir	1	Çözmesini bilersen tüm zincirler gibi işlevini korur, görevini yerine getirir.
	Düğüm	1	Düğüm gibidir çünkü en az iki yetersizlikten etkilenmiş çocuklardır; örneğin zihinsel yetersizlik ve işitme engelli olduğunu düşünelim bu iki yetersizlik düğüm gibidir bir yetersizlik üzerinde odaklanırsak diğeri alan geride kalır o yüzden sahip olduğu yetersizlikler düğüm gibidir ve düğümü çözmeye çalışırsak her alanda desteklemeliyiz.
	Kasa	1	Şifresini bilmediğiniz (öğrenme çıktılarını nasıl anladığını bilemediğiniz, öğrenme becerilerinin nasıl olduğunu görerek-dinleyerek-uygulayarak bilmediğiniz bir bireyi çözüp, içine bakamayız) bir kasayı açamayız. Kasayı açmak için öncelikle şifresini çözmeliyiz.
	Puzzle	1	Onları açmak için doğru yolu deneye deneye bulursunuz.
Kapı	1	Hangi yanlarını geliştirebilirim değil her yanlarını geliştirebilirim diyerek her yönden, her kapıdan bir yere ulaşılabilirim.	
Labirent	1	Zorluklar içinde neyi, nasıl yapacağımızı bilirsek kolayca çıkış yolunu bulabiliriz.	
Güneş	1	Güneş kimi zaman yakar kimi zaman ısıtır kimi zaman bunaltır kimi zaman ferahlatır.	

Tablo 5. Değerlilik Kategorisinde Yer Alan Metaforların Gerekçeleri

<i>Kategori</i>	<i>Metafor</i>	<i>Öğrt. Adayı</i>	<i>Gerekçe</i>
Değerlilik	İpek kumaş	1	Çünkü hepsi işlenmeyi bekleyen kıymetli varlıklardır. Eğer doğru bir terzinin elinden geçerse ortaya çok güzel kıyafetler çıkacaktır.
	Çiçek	1	Hassas bir yapıları vardır.
	İnci	1	Çok değerlidirler.
	Elmas	2	Varlığını herkes bilir ama kimse kıymetini bilemez. Değerleri çok fazla olmasına rağmen çok az kişi bilir.
	Gül	1	Nereye giderlerse orayı güzelleştirirler.
	Mücevher	1	Keşfedilmeyi bekleyen, özel ve değerlidir.
	Değerli taş	1	Bu bireyler ile iletişim kurmak ve öğretim yapmak zordur ancak bu bireyler ile iletişim kurulduğunda çok değerli bir taşa ulaşılmış olursunuz.
	Hazine	1	Hazinenin kapağını açtığımızda fark edemediğimiz birçok güzellikle karşılaşırız.

Aşağıda Tablo 6'da gizlilik kategorisinde yer alan metaforların gerekçeleri ve metaforları geliştiren özel eğitim öğretmen adayları sayısı yer almaktadır.

Tablo 6. Gizemlilik Kategorisinde Yer Alan Metaforların Gerekçeleri

Kategori	Metafor	Öğrt. Adayı	Gerekçe
Gizemlilik	Kutu	9	İçinde neler olduğunu ilk başta bilemeyiz ama uygun eğitimlerle potansiyellerini ortaya çıkarıp yeteneklerini keşfedebiliriz.
			Çünkü çok yetersizliği olsa dahi ona ulaşabileceğimiz bir etkileşim yöntemi ya da iletişim şekli bulunabilir.
			Çünkü gizli kutunun içinde ne var merak ederiz ve onu açmak için yöntemler bulmaya çalışırız.
			Düşüncelerini ifade edemedikleri için dünyayı ve insanları nasıl algıladığını bilemeyiz.
			Kendi dünyalarında neler var, neler yaşıyorlar hiçbir zaman bilemiyoruz.
			Keşfedilmesi zor oldukları için.
			Ne çıkacağı belli olmaz bazen çok ağır çocuklar da harika işler başarabilirler.
			İçinden nasıl bir cevher çıkacağı belli olmaz.
			Başlarda herhangi bir etkileşimde bulunamazsak da zamanla o kutuyu açarsak içinden güzel şeyler çıkabilir.
	Ayak basılmamış ada	1	Öyle bir adanın olduğunu biliyoruz ancak içinde hangi güzelliklerin saklı olduğunu bilmiyoruz.
	Sır	2	Kullanılan etkileşim yöntemi ne olursa olsun hiç bir zaman ağır ve çoklu yetersizliği olan bireylerin ne hissettiğini nasıl düşündüğünü anlamak şu an için pek mümkün değil. Birçok şey öğreniyorum onlardan.
	Bilinmezlik	1	Birçok alanda yetersizlikleri ve sınırlılıkları vardır.
	Buzdağının altta kalan kısmı	1	Bu bireylere dışardan bir gözle baktığımızda sadece dış görünüşlerine aldanarak onlar hakkında olumsuz düşüncelerde bulunabiliriz. Fakat bu bireylere uygun eğitim şartları sağlanarak bu sayede onların dışardan bakıp da göremediğimiz yeterliliklerini keşfedebiliriz.
	Kaktüs	1	Dışardan dikenli gözüke de içinde su vardır. Eğer dikenleri aldırış etmeyip içini açmak için uğraşsınız suya ulaşırsınız.
	Okyanus	2	Bu çocukların sahip oldukları yeterlilikleri bilmek kolay değildir aynı okyanusun derinliğindeki canlıları bilmediğimiz gibi. Tam olarak bilinmesi, anlaşılması, keşfedilmesi zordur ve her gün farklı bir şey keşfedilir.
Kapı	1	Doğru anahtar bulunduğu (gerekli ihtiyaçların gerektiği gibi karşılanması) kapının ardındaki güzellikler ortaya çıkacaktır.	
Kitap	2	Çünkü onların zihni ve hayal gücünün oldukça iyi olduğunu düşünüyorum, bizim sadece o büyü kapağı açıp kitabı anlayarak okumamız gerekiyor, Öğreteceğimiz kadar öğreneceğimiz şeyler de vardır. Onları okumak onları anlamamızı sağlar.	
Uzay	1	Teorik bilgiler dışında bu çocuklarla ilgili çok az şey biliyoruz, farklı bir dünyaları var. Çocukların evrenine inmemiz bu gizemleri çözmemiz gerekiyor.	
Hediye	1	Aldığımız her hediye de neler çıkacağını bilemeyiz ve heyecanlanırsınız bu çocuklar da benim için öyledir.	
Pencere	1	Çünkü bu bireylerimiz hayata farklı bir noktadan bakmamızı, belki göremediğimiz güzellikleri görmemizi sağlıyor. Gözlem dersimizde kurumda bunu deneyimledim. Onlara bir şeyler öğretmek az da olsa kendilerine yetebilmelerini sağlamak çok güzel.	
Evren	1	Çünkü gizem doludur.	
Maske	1	O çocukların iç (masum) yüzlerini göremiyoruz.	

Tablo 6'ya göre gizemlilik kategorisinde en çok (9) kutu metaforu geliştirilmiştir. Bu kategorideki metaforlar için özel eğitim öğretmen adayları ağır ve çoklu yetersizliği olan çocukların bilinmeyen ve sürpriz performanslarına vurgu yapmışlardır. Örneğin "kutu" metaforunu geliştiren öğretmen adaylarından biri "İçinden nasıl bir cevher çıkacağı belli olmaz." gerekçesini belirtmiştir.

Tablo 7'de farklılık kategorisinde yer alan metaforların gerekçeleri ve metaforları geliştiren özel eğitim öğretmen adayı sayısı yer almaktadır.

Tablo 7. Farklılık Kategorisinde Yer Alan Metaforların Gerekçeleri

Kategori	Metafor	Öğrt. Adayı	Gerekçe
Farklılık	Kara kutu	1	AÇYE olan çocuğun özellikle iletişim alanında sınırlılığı varsa başından geçenleri anlatamadıkları, hangi duyguları yaşadıkları ve mutlu mu ya da mutsuz oldukları belli değildir. Onun için ben uçaklarda olan ve kazalardan sonra ortaya çıkınca uçak kazalarının nedenlerini belirleyen kara kutuya benzettim. Onlarla iletişime geçildiğinde AÇYE çocuklar gözünden yeni bir bakış öğrenmiş oluyoruz.
	Ayrı bir dünya	1	Çünkü hepsi birbirinden farklı.
	Kitap	5	Dışarıdan bazen zor görünen ama içi açıldıkça daha da derine inmedir benim için. Çünkü her biri farklı hayat yaşar ve bizim onları anlamamız için kelime kelime, sayfa sayfa okuyup anlamamız gerekir tıpkı kitapları her okuyuşumuzdaki, bitirişimizdeki gibi. Bazı kitapların okunması ve anlaması kolaydır. Bazı kitaplar ise anlaması biraz ağırdır ama insana çok şey katar. Özel bireyler de bireysel farklılıkları itibarıyla farklı türlerdeki kitaplara benzer. Kendi hikayemiz dışında başka hikâyeler, hayatlar olduğunu bize öğretirler. Çünkü kitapların birçok sayfası var, çocukların da birden fazla yetersizliği var ve kitabın her sayfasında farklı bir güzellik yatıyor. Çocukların yetersizliklerine ne kadar çok inmeyi başarırız sonuç da o kadar güzel ve verimli olur.
	Pencere	1	Her pencereden farklı manzara görülür.
	Yıldız	2	Çünkü onlar ışıl ışıl parlayan ama ulaşması çok zor olan uzaklarda çok masum bir şekilde bizi bekleyen birbirinden farklı ve özel çocuklardır. Eğitimlerinde dikkate alınması gereken düzenlemeler özellikle BEP kısmı sayısız bir enerjiyi ve dinamizmi gerektiriyor. Bu nedenle diğer yetersizlik gruplarına nazaran sorumluluğu daha çok hissettiriyor.
	Sürpriz kutu	1	Çünkü her bir çocuk birbirinden çok farklı ve her birinde çok farklı özellikler var, bu yüzden sürpriz kutu gibiler
	Bahçe	1	Çünkü bahçede çeşit çeşit çiçekler vardır. Her birinin farklı bir özelliği, farklı bir rengi, farklı bir bakımı vardır. Tıpkı bu çocuklar gibi farklı çeşitlerde yetersizliğe sahip, farklı bakıma muhtaç olması gibi.
	Melek	1	Çünkü melekler bu dünyaya ait değildirler. Bu dünyaya adapte olamadıkları için birden çok yetersizlik ile karşımıza çıkarlar.
	Gül	1	Dışarıdan farkı güzelliklere sahip, konuşunca farklı farklı güzelliklere sahip. Her birinin farklı bir özelliği vardır. Tıpkı güllerin kokusu gibi.
	Çiçek	1	Her çiçek hayata farklı bir renk katar.
	Seyahat	1	Çocukla karşılaşmadan heyecanlanırım, her seyahat farklı yere olduğu gibi her çocuk ve bir çocuğun her ani farklıdır.
	Sürpriz yumurta	1	Çünkü her öğrenci farklıdır ve her öğrencide nelerle karşılaşacağımızı bilmiyoruz.
	Gökkuşağı	2	Çünkü bu çocuklar gökkuşağındaki renkler gibi birbirinden farklı olduklarından her biri bir veya daha fazla alanda farklı özellik gösterir. Her bir yetersizliği gökkuşağının bir rengine benzetirim. Her renge göre de farklı hassasiyetler göstermemiz gerektiğini düşünüyorum.
	Nar	1	Dışarıdan bir bütün gibi görünse de aslında içinde pek çok farklılıklar ve özellikler bulunur.
	Renk	2	Farklı renklerle birbirimizi tamamlıyoruz. Hepsi birbirinden farklıdır
	Anahtar	1	Her bir anahtar farklı bir dünyaya açılan kapıyı açar.

Tablo 7'ye göre farklılık kategorisinde metafor geliştiren özel eğitim öğretmen adayları en fazla "kitap" (5) metaforunu üretmiştir. Bu kategoride "yıldız" metaforunu geliştiren öğretmen adaylarından biri söz konusu çocukların masumiyetine de değinen ancak bireysel farklılıklarına vurgu yapan "Çünkü onlar ıslıl ıslıl parlayan ama ulaşması çok zor olan uzaklarda çok masum bir şekilde bizi bekleyen birbirinden farklı ve özel çocuklardır." gerekçesini belirtmiştir.

Aşağıdaki Tablo 8'de zorluk kategorisinde yer alan metaforların gerekçeleri ve metaforları geliştiren özel eğitim öğretmen adayı sayısı yer almaktadır.

Tablo 8. Zorluk Kategorisinde Yer Alan Metaforların Gerekçeleri

Kategori	Metafor	Öğrt. Adayı	Gerekeçe
Zorluk	Bilmece	1	Çünkü birden fazla yetersizlik olduğu için çocuğu tanımak oldukça emek isteyen bir iştir ve çözülmesi zordur.
	Elmas	1	Elmasın kömür halinden ayrılması gibidir. İşlenmesi zordur. Ama elde edilen küçük bir başarı o kadar kıymetlidir ki!
	Gökkuşağı	1	Nasıl ki gökkuşağı birden çok rengi barındırıyorsa, bu bireyler de yaşamlarında birden çok eksiklikler bulunduruyor.
	Deniz	1	Ancak yüzmeyi bilirim onları anlayabilirim.
	Labirent	1	Onlara ulaşmak çaba ister.
			İletişim kurması ve anlaşılması zor bireyler olarak olduklarını düşünüyorum. Fakat belli bir eğitimle bunların çözülebileceğini düşünüyorum.
			İletişim yolları maalesef kısıtlıdır.
	Kutu	4	Çünkü bu çocuklar genel yetersizlik durumlarından çok daha fazla yetersizliğe sahipler ve yine genel ortalamaya göre yetersizlik düzeyleri de daha fazla. Bundan dolayı bu çocuklara eğitim vermek herkesin harcı değil, bilgisi ve tecrübesi yeterince olan ve işini özveri ile yapabilen bir eğitimcinin üstesinden gelebileceği bir iş bundan dolayı anahtarı az olan kutu olabilir, çünkü herkes yapamaz.
			Pek çok özelliği olacak olsa dahi bunu ortaya çıkartmak zor veya imkânsız olabilir.
	Bahçe	1	Çünkü bazı güzel sonuçlara ulaşmak için zorlu yollardan ve etmenlerden geçmek gerekir.
	Sonunda ışık görünmeyen tünel	1	Eğitilemez ve yönlendirilemezler.
	Gül	1	Elinize aldığınızda sadece bir dikene değil birçok dikene dikkat etmeniz gerekmektedir.
	Ulaşılmaz bir dağ	1	Çünkü onlarla iletişime geçmek bir şeyler paylaşmak ya da onlardan geri dönüt almak zordur ve hep acaba mı dersin onları anlamaya. Kendi çabalarıyla çalışsın.
	Kayıp hazine sandığı	1	Onlara nasıl ulaşacağımı, yaklaşacağımı keşfedene kadar kaygılar yaşayıp zorlansam da bunu başardıktan sonra, geri kalan meslek hayatımın çok rahat ve başarılı geçeceğine inanıyorum. Yol, zor ve meşakkatli fakat başarıdan sonrası oldukça verimli ve rahat.
	Merdiven	1	Mecazi anlamda merdivenle çıkmak zafere ulaşmak gibidir. Merdivenle çıkarken yorulursun fakat mükâfatını da sonunda alırsın. Ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklarla da uğraşmak yorucudur fakat sonunda o çocuklara öğretilen her şey insana zafer kazanmış hissi verir.
Çetrefilli bir yol	1	Yılmadan uğraşılması ve emek verilmesi gereken.	
Sınav	1	Hayatları çok zor.	

Tablo 8'e göre zorluk kategorisinde özel eğitim öğretmen adayları en çok (4) "kutu" metaforunu geliştirmişlerdir. Bu kategoride, "sonunda ışık görünmeyen tünel" metaforunu geliştiren öğretmen adayı "Eğitilemez ve yönlendirilemezler." gerekçesini belirterek olumsuzluklara değinmiştir. "Ulaşılmaz bir dağ" metaforunu geliştiren öğretmen adayı ise "Çünkü onlarla iletişime geçmek bir şeyler paylaşmak ya da onlardan geri dönüt almak zordur ve hep acaba mı dersin onları anlamaya. Kendi çabalarımla çalışırsın." gerekçesini öne sürmüştür.

Aşağıda Tablo 9'da gelişebilirlik kategorisinde yer alan metaforların gerekçeleri ve metaforları geliştiren özel eğitim öğretmen adayı sayısı yer almaktadır.

Tablo 9. Gelişebilirlik Kategorisinde Yer Alan Metaforların Gerekçeleri

Kategori	Metafor	Öğrt. Adayı	Gerekeçe
Gelişebilirlik	Civciv	1	Yumurtadan yeni çıkmış bir civciv gerekli işlemler yapılmadığı takdirde yaşama imkânına sahip olamaz. Ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar da gerekli eğitim ve öğretim yapılmadığı takdirde hayatlarına devam etmeleri güçleşecektir. Sevgi ve ilgiyle her çiçek açar. Gelişebilmeleri için bize ihtiyaçları vardır.
	Çiçek	6	AÇYE olan çocuklar tıpkı bir çiçek gibi ihtiyaçları dâhilinde sürekli veya aralıklarla desteğe ve bakıma muhtaçtırlar. Bir çiçeğin açabilmesi için suya, toprağa ve güneşe ihtiyacı olduğu gibi onların da ilgiye, sevgiye ve gereksinimlerine yönelik eğitime ihtiyaçları vardır. Çünkü herkes koklar ve sever ama her çiçek bakımından anlamaz. Sadece onu sevenler ne yapacağını bilir. Bakımını herkes üstlenecek cesarete değil kurutmadan. Sevebildiğimiz, özene bezene bakabildiğimiz ve hissedebildiğimiz kadar vardır onlar.
	Bebek	6	Bebeklere verilen fırsatlar dâhilinde kabiliyetlerini ortaya koyarlar. Yaşamını sürdürebilmesi için her zaman bir başkasının yardımına ihtiyaç duyar. Yardıma muhtaç ve birinin desteğine ihtiyaç duyan çocuklar. Çünkü korunmaya ve desteklenmeye çok ihtiyaçları var. Hep aile bireylerine çevredeki bireylere bağımlı yaşarlar. Sevgiye ihtiyaçları vardır.
	Tohum	3	Yeşermesi için su, toprak ve güneş gibi faktörlere ihtiyacı vardır. Tohumun yeşermesi için suya ve güneşe ihtiyacı vardır. Bunlar sağlanmazsa yeşermez öylece kalır. Çoklu yetersizliği olanlar da tıpkı böyledir. Toplumun onların bir şeyler yapabileceklerine yönelik düşünceleri olumsuzdur. Hâlbuki gerekli koşullar sağlandığında onlar da potansiyellerini göstererek yeşerebilirler. Çünkü onlara da en doğal olan eğitim hakları sağlanmaya çalışılıyor ancak yapılan eğitimden sonra "yapabilir" gözüyle bakmak yerine "biz üstümüze düşeni yaptık ama..." diyen yani işi şansa bırakılmış bir mahsul gibi. Özenle bakıp sulamazsanız ölürlere ya da yaşamaya devam eder ama hiç çiçek açmazlar.
	Puzzle	3	Eğitim ile parçaları yerine yerleştirir ve eksik olanları tamamlamamız gerekir. Ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrenciler yapboz gibidir çünkü parçaları doğru eğitime benzetirsek doğru eğitim ve öğretime daha iyi olabilirler Çünkü AÇYE olan çocuklara gerekli alanlarda gerekli eğitim verildiğinde yapboz tamamlanır ve ortaya gülümseyerek izlediğimiz bir tablo çıkar.
	Sinyali olmayan bir televizyon	1	Çünkü televizyonun sinyalsiz hiçbir işlevi yoktur, ama farklı yöntemlerle, kablolarla bir şekilde sinyal getirilir. Çoklu yetersizlik de öyle... Diyelim ki işitme ve görme yetersizliği olan bir çocuğa duyuşal olarak bir şeyler öğretilir.
	Tablo	1	Çünkü bir tabloyu yaparken malzemeler herkes için aynıdır ama onu değerli hale getiren sanatçının hayal gücü ve özverisidir. Ağır ve çoklu yetersizliği olan çocukları da aileleri, öğretmenleri ve çevresi bir tablo gibi şekillendirir.
	Toprak	1	Ne verirsən karşılığını alırsın ama hiçbir şey yapmazsan kendi başına kalır.
	Bahçe	1	Birden fazla disiplinden uzmanlar çocuğun gelişimi için çabalamaktadır.
	Yavru kedi	1	Çünkü ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar desteğe ve yardıma ihtiyacı olan bireylerdir.

		Her yetersizlikle ilgili eğitim ve meslek hayatımda yeni bilgiler öğreneceğim için onların yetersizliklerinden dolayı karşılaştıkları engelleri aşmaları için bir anahtar rolü oynayacağım.
Sandık	2	Sandığı açmak için uygun anahtar gerekir. Bu çocukların gelişimi için düzeylerine uygun eğitim vermek ve onların yetersizliğinden kaynaklı olumsuzlukları en aza indirmek gerekir. Doğru eğitim veremezsen amaca ulaşamazsın, doğru anahtarı bulamazsan sandığı açamazsın.
Kuş	1	Çünkü yalnızca onların prangalarını görebilenler sayesinde özgür kalıp uçabilirler.
Bitki	1	Bitkiyi sevip ilgi gösterdiğimiz sürece ondaki gelişmeyi güzelleşmeyi görebiliriz.
Müzik kutusu	1	Uğraştığında, ilgilendiğinde güzel melodiler çıkar.
Tarladaki ürünler	1	Çünkü bu çocuklarımız da hasat gibidir. Zamanında müdahale edilirse topluma karıştırmak ve kaynaştırmak, iyi etkileşimde bulunmak vs. anlamak daha kolay olur.
Kumbara	1	Çünkü içine her attığın küçük destek sonucunda çocuk bilişsel, sosyal, dil ve iletişim, fiziksel ve uyumsal alanda gelişim gösterir. Bu kumbara verimli ve etkili eğitim-öğretim ile dolar.
Elektrik ve suyu olmayan bir ev	1	Normal evler gibi hali hazırda bir elektriği yok, suyu yok komşusuna, etrafına muhtaç ama iyi bir elektrik ustasıyla evinin çatısına güneş paneli takılabilir, kendi elektriğini üretebilir, yine başka bir usta vasıtasıyla bahçesine sondaj yapıp kuyu açılabilir kendi su ihtiyacını giderebilir. Önemli olan iyi ustalara rasgelip evin ihtiyacını giderilmesi için ev hanesinin birlikte bu işe baş koyması ve evin kendi kendine yetebilir olmasının sağlanması.
Kömür	1	İşlersen elmas, işlemezsen yanacak bir ateş gibidir.
Kutu	1	Doğru anahtar kullanılmazsa hep kilitli kalır.
Orkide	1	Çünkü orkideler de çok çok özel ilgi ister, aynı zamanda onu geliştirmek çiçek açtırmak için bilgili de olmanız gerekir. Hangi toprağı kullanacaksınız? Saksısı nasıl olacak? Ne kadar ve ne zaman su vereceksiniz? Güneşi nereden alacak vs. sorular cevaplamanızı gerektirir. Sadece bilgili olmak da yetmez. Deneyimlemeniz de gerekir. Orkideden aldığınız tepkiye göre davranışlarınızı düzenlemeniz gerekir. Tüm bunlara ek olarak önce sevmeniz gerekir. Tüm bunları yapacak kadar özverili olduğunuz zaman çiçeklerini görebilirsiniz.
Harita	1	Hazineye ulaşmak için haritayı izlemek, çabalamak gerekir ve burada adı geçen hazine özel eğitime gereksinim duyan çocukların topluma kazandırılmasıdır.
Rubrik küp	2	Çünkü yetersizliklere bir bütün olarak kapsayacak bir eğitim verilmelidir. Bir yetersizlik düzeltilmeye çalışılırken diğerinde bir gerileme bozulma olmamalıdır. Ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar etkilenmişlik durumlarına göre birçok gelişim alanında geri kalmış olabilirler. İlerleme kat etmek için sistematik ve planlı çalışma gereklidir.
Labirent	1	Uygun ve doğru bir yol izlenirse çocukta önemli gelişmeler sağlanabilir veyahut doğru bir yol izlenmezse çıkmaza girebiliriz.
Zirve	1	Çünkü onlara iyi bir şekilde eğitim verenler diğer öğrencilere de verebilir.
Karadeniz'de yetişen zeytin ağacı	1	Ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklarla ilgili çok büyük beklentilere girmemeliyiz tıpkı Karadeniz'deki zeytin fidanının beş çuval zeytin verebileceğine inanmak gibi. Onlar için çevre uygun hale getirilmeli ve hayata veremediklerinden çok verebildiklerine odaklanılmalı. Belki 5 değil ama yarım çuval zeytin verebilirler.

Tablo 9 incelendiğinde, gelişebilirlik kategorisinde özel eğitim öğretmen adayları en fazla “çiçek” (6) ve “bebek” (6) metaforlarını geliştirmişlerdir. Bu kategoride, çocukların destekle gelişebileceğini ifade eden öğretmen adaylarından “Karadeniz'de yetişen zeytin ağacı” metaforunu geliştiren katılımcı bu durumu “Ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklarla ilgili çok büyük beklentilere girmemeliyiz tıpkı Karadeniz'deki zeytin fidanının beş çuval zeytin verebileceğine inanmak gibi. Onlar için çevre uygun hale getirilmeli ve hayata veremediklerinden çok verebildiklerine odaklanılmalı. Belki 5 değil ama yarım çuval zeytin verebilirler.” gerekçesiyle belirtmiştir.

Tablo 10’da saflık/masumluk kategorisinde yer alan metaforların gerekçeleri ve metaforları geliştiren özel eğitim öğretmen adayı sayısı yer almaktadır.

Tablo 10. Saflık/Masumluk Kategorisinde Yer Alan Metaforların Gerekçeleri

Kategori	Metafor	Öğrt. Adayı	Gerekçe	
Saflık	Melek	6	Çünkü yaptıklarında kötülüğe dair hiçbir düşünce yoktur.	
			Normal zekâya sahip insanlardan her türlü zarar gelebilir. Fakat ağır ve çoklu yetersizliği olan insanların bana bilerek zarar vermeyeceğini bilirim. Melekler de insanlara zarar vermezler bu yüzden meleklerle benzettim.	
			Masum.	
				Zararsız, kendi hallerinde birer bireydir.
				Çünkü ellerinde olmadan gelen bir yetersizliğe karşı tutunabilmeleri ve saf bir duygu beslemeleri kötü düşünceleri olmadan.
	Bebek	1	Korunmalıydılar.	
			Masum ve çok tatlılar.	
	Elmas	1	Elmas kadar temiz ve saftırlar ve özeldirler diğer insanlara bu yönden benzemezler. Dünyanın karmaşasından ve hengâmesinden uzaktırlar. Bu yüzden onlarla iletişim kurmak bence insana huzur verir.	
	Çiçek	1	Masumdurlar.	

Tablo 10’a göre saflık/masumluk kategorisinde özel eğitim öğretmen adayları en fazla (6) “melek” metaforunu geliştirmişlerdir. Bu metaforu geliştiren öğretmen adaylarından biri bu durumu ifade etmek için “Çünkü yaptıklarında kötülüğe dair hiçbir düşünce yoktur.” gerekçesini belirtmiştir.

Tablo 11. Diğer Kategorisinde Yer Alan Metaforların Gerekçeleri

Kategori	Metafor	Öğrt. Adayı	Gerekçe
Diğer	Çöldeki vaha	1	Toplumdaki sıklık oranları azdır.
	Pitbull	1	Yanlış uygulamalar nedeniyle.
	Mahkûm	1	Dışarıya çıkmalarına aileleri izin vermiyor.
	Koala	1	Çok yavaş öğrenir.
	Yaralı kuş	1	Dünya hayatı henüz onlar için yaşanacak kadar güzel ve uygun değil.
	Yuvadan uçmayı bekleyen kuş	1	Çünkü bu bireylerin destek eğitimle sosyalleştirilmesi özgürleştirilmesi gerekir.
	Ayakkabı	1	Çünkü ayakkabı ilk alındığında ayağı sıkar ve rahatsız eder ama ayak alıştırdığında kalıba rahatça girer ve başka ayakkabı kullanmak istemeyiz.

Tablo 11’e göre diğer kategorisinde yer alan her bir metafor bir özel eğitim öğretmen adayı tarafından geliştirilmiştir. Her bir öğretmen adayı ağır ve çoklu yetersizliği olan çocukların farklı bir durumuna odaklanmıştır. Örneğin “çöldeki vaha” metaforunu geliştiren öğretmen adayı, “Toplumdaki sıklık oranları azdır.” gerekçesini belirtmiştir. Metafor olarak “mahkûm” terimini kullanan öğretmen adayı ise “Dışarıya çıkmalarına aileleri izin vermiyor.” gerekçesini ileri sürmüştür.

Tartışma

Mevcut çalışmada özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik metaforik algıları incelenmiştir. Bu kapsamda 133 öğretmen adayı birbirinden farklı 76

metafor geliştirmiştir. Söz konusu metaforlar ortak özelliklerine göre sekiz kategoriye ayrılmıştır. Geliştirilen metaforların gerekçeleri birbirine benzer ve farklı içeriklere sahiptir.

Araştırma sonucunda ulaşılan metaforlar ve bu metaforlardan oluşturulan kategoriler ele alındığında, Bozkuş-Genç (2021) ile Sardohan-Yıldırım ve Eldeniz-Çetin (2022) gibi araştırmacıların benzer çalışmalarına paralel kategoriler olduğu göze çarpmaktadır. Çünkü söz konusu araştırmacıların çalışmalarında da katılımcılar bireysel farklılıklar, zorluklar gibi kategorilere ilişkin metaforlar üretmişlerdir. Dolayısıyla özellikle bu araştırmaya daha yakın olan Sardohan-Yıldırım ve Eldeniz-Çetin'in (2022) araştırmasında öğretmenler, mevcut çalışmada ise özel eğitim öğretmen adayları çocukların benzer özelliklerini ön planda tutmuşlardır. Bu durum hem öğretmenlerin hem de öğretmen adaylarının söz konusu çocuklara yönelik algılarının benzer olduğunu göstermektedir.

Bu araştırmada özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik geliştirdikleri metaforlar sekiz kategoriye ayrılmaktadır. Bu kategoriler 1) karmaşıklık, 2) değerlilik, 3) gizemlilik, 4) farklılık, 5) zorluk, 6) gelişebilirlik, 7) saflık/masumluk ve 8) diğerdir. Ortaya çıkan bu kategorilerin genel olarak ağır ve çoklu yetersizliği olan çocukların tanımı ile paralel olduğu dikkat çekmektedir. Başka bir deyişle, özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizlik tanımına odaklı olarak metaforlar geliştirmiş oldukları göze çarpmaktadır. Nitekim daha önce de belirtildiği gibi söz konusu çocukların tanımında yoğun desteğe ihtiyaç duyma (IDEA, 2004), çeşitli becerilerde güçlük yaşama (Kennedy, 2004; Westling ve Fox, 2000) gibi vurgular yer almaktadır.

Bu araştırmada özel eğitim öğretmen adaylarının çoğunun (%31) ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar için geliştirdikleri metaforların gelişebilirlik kategorisinde bulunduğu ortaya çıkmıştır. Bu durum, özel eğitim öğretmen adaylarının mesleki farkındalığa sahip olma, söz konusu çocuklara inanma durumları ve meslek heyecanları ile açıklanabilmektedir. Öyle ki, bir öğretmen adayının çocuklara ve geleceğe umutla bakması kaçınılmazdır. Ancak bu konuda daha kesin ve net yargılarda bulunabilmek için daha fazla katılımcı ile araştırmanın tekrarlanması ve hem öğretmen adayları hem de öğretmenlerle sürdürülen metaforik algı çalışmalarının karşılaştırılarak yargıda bulunulması uygun olacaktır. Çünkü öğretmen ve öğretmen adaylarının bu yönde geliştirdikleri metaforların karşılaştırılması halinde, eğitim sistemindeki düzenlemelerin ve öğretmen yetiştirme programlarının birbiriyle bağlantısı sorgulanmasına gidilebilecektir.

Mevcut araştırmada özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik geliştirdikleri metaforlar kapsamında zorluk kategorisinde bazı öğretmen adaylarının olumsuz özelliklere vurgu yaptığı gözlenmiştir. Örneğin, "sonunda ışık görünmeyen tünel" metaforunu geliştiren öğretmen adayı bu çocukların eğitilemez ve yönlendirilemez olduğunu belirtmiştir. Araştırma kapsamında genel olarak olumlu bakış açısı içeren metaforlar ortaya çıkmış olsa da böylesi olumsuz algıların olumlu yönde değişmesi için öğretmen yetiştirme programlarında

daha fazla uygulama ve doğru modeller ile deneyim fırsatlarına yer verilmelidir. Ayrıca ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklarla ilgili az sayıda da olsa olumsuz algıların gözlenmesi, öğretmen adaylarının bu alanda henüz yeterli deneyim sahibi olmamalarıyla açıklanabilmektedir. Nitekim Demiryürek, Bilgiç ve Şafak (2023) öğretmenlik uygulamasını çoklu yetersizliği olan görmeyen öğrencilerin sınıflarında yapan öğretmen adaylarıyla yaptıkları çalışmalarında, uygulama öğretim yılı başında ve sonunda katılımcıların bu öğrencilere ve eğitimlerine yönelik görüşlerini ve bu görüşlerde farklılaşma olup olmadığını incelemişlerdir. Çalışma sonunda katılımcıların görüşlerinde olumlu yönde değişim olduğunu bulgulamışlardır. Mevcut araştırmada ise özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklarla deneyimleri ve bu alanda ders alma durumları sadece demografik bilgi olarak edinilmiştir. Bu bilgiler geliştirilen metaforlarla karşılaştırılarak kullanılmamıştır.

Mevcut çalışmada katılımcı olarak yer alan özel eğitim öğretmen adayları buldukları lisans programlarında 1, 2, 3 ve 4. sınıftadırlar. Özel eğitim öğretmen adaylarından çoğu bu alanda “Çoklu Yetersizlik ve Eğitimleri” dersini aldıklarını ve bu alanda deneyimlerinin olduğunu belirtmişlerdir. Deneyim durumu, özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocukların eğitim ortamlarında en az bir dönem gözlem yapma ve söz konusu çocuklarla öğretmenlik uygulamasında bulunmalarını içermektedir. Bu bilgi, veri toplama aracına deneyim ile ne kastedildiği not eklenerek edinilmiştir. Buna göre aralarında bilgi, beceri ve deneyim farklılıkları olduğu açıktır. Geliştirilen metaforların ve oluşturulan metafor kategorilerinin de birbirlerinden farklılık içermesinin sebeplerinden birinin bu olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda özel eğitim öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine ve deneyimlerine göre gruplandırılarak yapılacak yeni çalışmalar sonuca yönelik daha kesin bilgi verecektir.

Eğitimde çocukların öğrenebileceğine inanmak, öğretmenlik mesleğinin daha nitelikli sürdürülmesini sağlamaktadır. Bu inanca sahip olma öğretmen yeterlilikleri arasında yer almaktadır (MEB, 2006). Öğretmenlerin öğrencilerin öğrenebileceğine ve başaracağına inanması, öğrencilerin düzeyleri ya da farklılıkları fark etmeksizin onlara güvenmeyi, öğretmeyi hedeflemeyi ve onlara özgüven kazandırmayı içermektedir. Ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklar da hakları olan eğitimden yararlanmakta ancak eğitimlerinde bazı sorunların olduğu bilinmektedir. Gerçekleştirilen araştırmalarda ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklarla çalışan öğretmenlerin kendilerini yetersiz hissettikleri (Adıgüzel, Kizir ve Eratay, 2017), okul fiziki şartlarının eğitime uygun olmadığı (Eldeniz-Çetin ve Sönmez, 2018; Şafak, 2018) gibi bulgular ortaya çıkmıştır. Nitekim Türkiye’de ağır ve çoklu yetersizliği olan çocukların eğitim aldıkları sınıflarda standart düzenlemeler bulunmamakta, bu sınıflarda çalışan öğretmenler için söz konusu çocukların eğitimine ilişkin ayrı eğitim düzenlemeleri gerçekleştirilmemektedir (Şafak ve Uyar, 2023). Ağır ve çoklu yetersizliği olan bir çocukta tek bir yetersizliğin etkisinden ziyade, farklı yetersizlik kombinlerinin etkilerinin bir arada olması ve ciddi

sağlık sorunları ile özel ihtiyaçlarının varlığı eğitim ortamlarındaki sorunlarla birleştiğinde öğretmenlerin davranışlarını etkileyebilmektedir. Ağır ve çoklu yetersizliği olan çocukların sınıfında öğretmenlik uygulaması sürdüren ya da gözlem için bulunan özel eğitim öğretmen adayları da bu düzen içerisinde mesleklerine ilişkin yaşantı edinmektedirler. Dolayısıyla bu durum özel eğitim öğretmen adaylarının inanç ve algılarını etkileyebilmektedir. Bu etkinin olumlu olması özel eğitim öğretmen adaylarının daha nitelikli yetişmelerini sağlayacaktır. Bu nedenle öğretmenlik uygulamasının daha uzun süreli ve okullarda çalışan öğretmenlerle iş birliği içerisinde sürdürülmesi, özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik algılarını olumlu yönde şekillendirecektir. Ayrıca Çoklu Yetersizlik ve Eğitimleri dersi kapsamında söz konusu sınıflarda gözlem imkânı sunulması, teorik bilginin uygulamayla eş zamanlı yürütülerek söz konusu çocukların eğitiminde kullanılan stratejilerin uygulamada ne kadar yer aldığına şahit olmayı ve öğretmenlik uygulaması öncesinde hazır hale gelmeyi sağlayacaktır.

Özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik metaforik algılarını incelemek amacıyla sürdürülen bu çalışmada bazı sınırlılıklar söz konusudur. Araştırma verileri elektronik ortamda toplanmıştır. Dolayısıyla verilerin toplanması öncesinde katılımcılara verilecek olan metafora ilişkin eğitim, anket formuna yazılı olarak eklenmiştir. Ancak katılımcıların bu bilgiyi okuyup okumadıkları ya da ne düzeyde bu bilgiyi edindikleri bilinmemektedir. Her bir katılımcının bu bilgiyi edindiği varsayılarak analiz süreci gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle elde edilen 215 anket formu verisinden 82 gibi büyük bir sayının çıkarıldığı düşünülebilir. Öte yandan araştırma katılımcıları 133 öğretmen adayı ile sınırlıdır. Buna rağmen araştırmanın Türkiye genelindeki üniversitelerin özel eğitim öğretmenliği bölümüne devam eden öğretmen adayları ile sürdürülmüş olması araştırmanın güçlü yanlarından biridir. Çünkü veriler, farklı üniversitelerde farklı öğretim elemanları tarafından yetiştirilen ve farklı öğrencilerle deneyim yaşayan öğretmen adaylarından toplanmıştır. Dolayısıyla farklı bakış açıları kazandırılan katılımcıların bir arada olduğu bir çalışmada sonuçlar daha etkili ve etkileyici olabilmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Mevcut çalışma sonucunda genel olarak özel eğitim öğretmen adaylarının ağır ve çoklu yetersizliği olan çocuklara yönelik olumlu metaforlar geliştirdikleri, bununla birlikte öğretmen adaylarının söz konusu çocukların farklı, değerli, zor, gelişebilir, gizemli, masum olduklarına inandıkları söylenebilmektedir. Bu doğrultuda gelecek için öğretmen adayları ile sürdürülecek yeni bir çalışmada, söz konusu çocuklarla deneyimi olan ve olmayan katılımcıların algıları karşılaştırılmalı olarak incelenebilir. Böylece deneyimin algıyı şekillendirmedeki işlevi ortaya çıkarılarak, öğretmen yetiştirme programlarında deneyim içeren uygulamaların yeri ve süresi hakkında fikir verici

olabilecektir. Mevcut çalışma ise bu durum için bir ön çalışma ve ilham ürünü olma özelliği taşımaktadır.

Kaynaklar

- Adıgüzel, S., Kızır, M. & Eratay, E. (2017). Ağır ve çoklu yetersizliği (AÇYE) olan bireylerle çalışan özel eğitim öğretmenlerinin yaşadıkları sorunların belirlenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18(1), 45-59. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.296901>
- Akçamete, G. (1992). Çok engelli çocuklar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 14(1), 145-150.
- Beukalman, R. D. & Mirenda, P. (2007). *Augmentative alternative communication: Supporting children & adults with complex communication needs*. Baltimore: Paul H. Brookes.
- Bozkuş-Genç, G. (2021). Özel eğitim öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının yüksek işlevli otizm spektrum bozukluğuna ilişkin metaforik algıları. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(31), 39-62. <https://doi.org/10.35675/befdergi.729365>
- Cavkaytar, A. & Diken, İ. H. (2005). *Özel eğitime giriş*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Çitil, M. (2021). *Türkiye’de özel eğitim tarihsel, politik ve yasal gelişmeler*. Ankara: Vize Akademi.
- Dayı, E., Açıkgöz, G. & Elçi, A. N. (2020). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğretmen adaylarının özel gereksinimli öğrencilere yönelik metaforik algıları (Gazi Üniversitesi örneği). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 21(1), 95-122. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.616520>
- Demiryürek, P., Bilgiç, H. C. & Şafak, P. (2023). Öğretmenlik uygulamasına devam eden öğretmen adaylarının çoklu yetersizliği olan görmeyen çocuklara yönelik görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 24(3), 361-374. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.1200560>
- Downing, J. E. (2005). *Teaching communication skills to students with severe disabilities*. Baltimore, MD: Paul H. Brookes.
- Döş, İ. (2010). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına ilişkin metafor algıları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 607-629. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/223448> sayfasından erişilmiştir.
- Eldeniz-Çetin, M. & Sönmez, M. (2018). Çoklu yetersizliğe sahip çocuğu olan annelerin yaşadığı güçlüklerin belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 17(3), 1252-1267. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2018.466339>

- Gök, B. & Erdoğan, T. (2010). Investigation of pre-service teachers' perceptions about concept of technology through metaphor analysis. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 9(2), 145-160. <http://www.tojet.net/articles/v9i2/9216.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Güleç-Aslan, Y. (2014). Zihin engelliler öğretmenliği programındaki öğretmen adaylarının otizm spektrum bozukluğuna ilişkin deneyim ve algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 869-896. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/209902> sayfasından erişilmiştir.
- IDEA. (2004). *Regulations: Part B/Subpart A/Section 300.8.c Sec* <https://sites.ed.gov/idea/regs/b/a/300.8> sayfasından erişilmiştir.
- Impecoven-Lind, L. S. (2004). *Preservice teachers' perceptions of students with disabilities*. (Doktora Tezi). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3136332).
- Kennedy, C. H. (2004). Students with severe disabilities. C. H. Kennedy & M. E. Horn (Ed.), *Including students with severe disabilities* içinde (s. 3-16). Boston: Pearson/Allyn & Bacon.
- MEB. (2006). *Öğretmen mesleği genel yeterlikleri*. www.meb.gov.tr sayfasından erişilmiştir.
- Nakken, H. & Vlaskamp, C. (2007). A need for a taxonomy for profound intellectual and multiple disabilities. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 4(2), 83-87. <https://doi.org/10.1111/j.1741-1130.2007.00104.x>
- Orelove, F. P. & Sobsey, D. (1996). *Educating children with multiple disabilities a transdisciplinary approach*. Baltimore: Paul H. Brookes.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods* (3. b.). London: Sage Publications.
- Rowland, C. (2009). *Handbook: Online communication matrix*. <http://www.communicationmatrix.org/> sayfasından erişilmiştir.
- Rowland, C. (2011). Using the communication matrix to assess expressive skills in early communicators. *Communication Disorders Quarterly*, 32(3), 190-201. <https://doi.org/10.1177/1525740110394651>
- Rowland, C. & Schweigert, P. (2005). Final Report: Establishing the Foundations for Self Determination in Young Children with Low-Incidence Disabilities. <http://www.ohsu.edu/xd/research/centers-> sayfasından erişilmiştir.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/108283> sayfasından erişilmiştir.
- Saban, A., Saban, A. & Koçbeker, B. N. (2006). Examining of teacher candidates' perceptions towards "teacher" concept through metaphor analysis. *Educational Sciences: Theory and Practice Journal*, 6(2), 461-522.

- Sardohan-Yıldırım, A. E. & Eldeniz-Çetin, M. (2022). Özel eğitim öğretmenlerinin çoklu yetersizliği olan öğrencilere yönelik metaforik algıları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(1), 749-786. <https://doi.org/10.17152/gefad.941891>
- Shippen, M. E., Crites, S. A., Houchins, D. E., Ramsey, M. L. & Simon, M. (2005). Preservice teachers' perceptions of including students with disabilities. *Teacher Education and Special Education*, 28(2), 92-99. <https://doi.org/10.1177/088840640502800202>
- Siegel-Causey, E. & Bashinski, S. M. (1997). Enhancing initial communication and responsiveness of learners with multiple disabilities: A Tri-Focus framework for partners. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 12(2), 105-120. <https://doi.org/10.1177/108835769701200206>
- Siegel-Causey, E. & Wetherby, A. M. (1993). Nonsymbolic communication. Instruction of students with severe disabilities. M. E. Snell (Ed.), *Instruction of students with severe disabilities* içinde (s. 290-312). New York: Merrill/Macmillan.
- Sucuoğlu, B. (2010). *Özel eğitim terimleri sözlüğü*. Ankara: Maya Akademi.
- Şafak, P. (2018). *Ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrencilerin eğitimleri ve bağımsızlığa ulaşmaları için desteklenmesi* (2. b.). Ankara: Vize Basın Yayın.
- Şafak, P. & Uyar, D. (2020). Ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrencilerin iletişim becerileri ve öğretimi, P. Şafak (Ed.), *Ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrencilerin eğitiminde stratejiler* içinde (s. 97-118). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Şafak, P. & Uyar, D. (2023). Görme ve ek engelli bireylerin eğitimi. C. Aslan (Ed.), *Görme engellilerin eğitimi* içinde (s. 273-306). Ankara: Vize Yayıncılık.
- Şafak, P. & Yürekli, M. (2020). Ağır ve çoklu yetersizliğin kavramsal çerçevesi. P. Şafak, (Ed.). *Ağır ve çoklu yetersizliği olan öğrencilerin eğitiminde stratejiler* içinde (s. 1-64). Ankara: Vize Yayıncılık.
- TDK. (2020). *Türk Dil Kurumu sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Tortop, H. S., Kandemir, B., Kaya, Ö. E. & Demir, F. (2015). Öğretmen adaylarının zihin engelli birey kavramına yönelik algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15[Özel Sayı], 307-322. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/17163> sayfasından erişilmiştir.
- Westling, D. L. & Fox, L. (2000). *Teaching students with severe disabilities*. Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yob, I. M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22, 127-138. <https://doi.org/10.1023/A:1022289113443>

Extended Summary

In Türkiye, children with severe and multiple disabilities are educated in separate educational settings (Çitil, 2021) by special education teachers. Teachers working with these children graduate from the department of special education teaching at the faculties of education of universities. During their undergraduate education, teachers have the opportunity to take courses related to this field and gain experience in educational environments. Individuals' attitudes can be shaped by whether or not they have experience about a subject and whether or not they are familiar with that subject. In order for attitudes to develop, perceptions need to be known. As a matter of fact, it is known that perception is an important variable that affects individuals' attitudes and perspectives and is also affected by the education and experiences (Bozkuş-Genç, 2021). Considering that the experience and education of each pre-service teacher in teacher training programs may be different, it can be said that their perceptions may also differ.

In the literature, studies on individuals' metaphorical perceptions of various concepts are frequently encountered. However, these studies are quite limited in the field of special education. In these limited studies, it is seen that metaphor perceptions of different types of disabilities or some concepts used in special education are examined (e.g., Güleç-Aslan, 2014; Impecoven-Lind, 2004).

The existence of studies on metaphorical perceptions in the literature contributes to the shaping of teacher training programs by revealing the perceptions of teachers and pre-service teachers and gives an idea about the quality of the current educational situation. It is thought that teachers/pre-service teachers believing in students and approaching them with a positive perspective will enable them to work more willingly. Situations such as negative perceptions will affect the revision of undergraduate education programs for the development of attitudes. It is known that teachers have difficulties in working with children with severe and multiple disabilities during the implementation process in Türkiye (Adıgüzel, Kizir, and Eratay, 2017). By revealing the perceptions of pre-service teachers about these children, the education process will be reconsidered. For this reason, it is believed that determining the pre-service teachers' metaphorical perceptions of children with severe and multiple disabilities will create an informative and descriptive environment about the current situation for future steps to be taken in the education of these children. Accordingly, the aim of the present study is to determine the pre-service special education teachers' metaphorical perceptions of children with severe and multiple disabilities.

In the present study, phenomenology, one of the qualitative research methods, was used to determine the pre-service special education teachers' metaphorical perceptions of children with severe and multiple disabilities. The participants of the study consisted of 133 volunteer pre-service teachers

attending the 1st, 2nd, 3rd and 4th grades in the special education department of universities in Türkiye. The participants of the study were determined with the purposeful sampling method.

In this study, a questionnaire form was prepared by the researchers in order to collect the data. In the form, there were two questions as follows: "Children with severe and multiple disabilities are like ... for me; because they are ...". The data of the research were collected electronically. The prepared questionnaire form was uploaded to Google Forms by the second author. After the form link was active for 12 days, the survey access was terminated after reaching a sufficient number of participants. The data obtained through the questionnaire form within the scope of the research were analyzed by content analysis, one of the qualitative research analysis techniques.

In this study, it was found that pre-service special education teachers developed 76 different metaphors for children with severe and multiple disabilities. The metaphors developed by pre-service teachers were divided into eight categories based on the meanings they contained. These categories were 1) complexity, 2) preciousness, 3) mysteriousness, 4) difference, 5) difficulty, 6) developability, 7) purity/innocence and 8) other. Most of the pre-service teachers (31%) developed metaphors within the framework of the category of developability. The least (4%) of the pre-service teachers developed metaphors within the scope of preciousness category. The justifications of the metaphors developed by pre-service teachers were similar and different.

When the categories consisting of the resulting metaphors are examined, it is noticeable that there are categories parallel to the similar studies of researchers such as Bozkuş-Genç (2021) and Sardohan-Yıldırım and Eldeniz-Çetin (2022). The reason is that in the studies of these researchers, participants produced metaphors related to categories such as individual differences and difficulties. Therefore, teachers in the study of Sardohan-Yıldırım and Eldeniz-Çetin (2022), which is closer to this study, and pre-service teachers in the current study have prioritized similar characteristics of children. This situation shows that the perceptions of both teachers and pre-service teachers towards the children in question are similar.

It is noteworthy that the categories that emerged as a result of the study are generally parallel to the definition of children with severe and multiple disabilities. In other words, it is noteworthy that pre-service teachers developed metaphors focused on the definition of severe and multiple disabilities. As a matter of fact, the definition of these children includes emphases such as needing intensive support (IDEA, 2004) and having difficulties in various skills (Kennedy, 2004; Westling and Fox, 2000).

There are some limitations in this research, which aims to examine the pre-service special education teachers' metaphorical perceptions of children with severe and multiple disabilities. The research data were collected electronically. Therefore, the training on metaphor to be given to the

participants before data collection was added to the questionnaire form in writing. However, it is not known whether the participants have read this information or not, or at what level they have acquired this information. The analysis process was carried out assuming that each participant acquired this information. For this reason, it can be considered that a large number like 82 was excluded from the 215 questionnaire form data obtained. On the other hand, the participants of the research are limited to 133 pre-service teachers. Despite this, the fact that the research was conducted with pre-service teachers attending the special education departments of universities across Türkiye is one of the strengths of the research because the data were collected from pre-service teachers who were trained by different instructors in different universities and had experiences with different students. Therefore, the results can be more effective and impressive in a research in which participants with different perspectives are together.

As a result of the current study, it can be said that pre-service special education teachers generally develop positive metaphors for children with severe and multiple disabilities, and that pre-service teachers believe that these children are different, valuable, difficult, developable, mysterious and innocent. In this direction, in a future study to be conducted with pre-service teachers, the perceptions of participants with and without experience with these children can be examined comparatively. Thus, by revealing the function of experience in shaping perception, it may give an idea about the place and duration of practices involving experience in teacher training programs. The present study is a preliminary study and a product of inspiration for this situation.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Bu çalışmanın planlanması, yürütülmesi ve yazılı hale getirilmesinde araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Beyanı

Bu araştırma, Gazi Üniversitesi Etik Komisyonunun 12.06.2023 tarih ve E-77082166-604.01.02-678631 sayılı onayı ile yürütülmüştür.